

**ONDERZOEK SCHOOLTUINEN
EN NME OP BASISCHOLEN
IN AMSTELVEEN
2008**

DRIELANDEN
educatieve dienstverlening

INHOUD

Inleiding (4)

Procedure NME-onderzoek Amstelveen (4)

Managementsamenvatting (6)

Resultaten (8)

Deel schooltuinen (8)

Deelname aan schooltuinwerk (8)

Vorbereiding en verwerking (8)

De instructie (8)

De begeleiding (9)

De lengte van de les en de grootte van het tuintje (9)

Vraag naar extra hulpmiddelen, materialen of diensten (9)

De totale waardering (9)

Deel NME (10)

Het belang van NME (10)

De aangeboden lessen en projecten (10)

Deelname bij- en nascholingsactiviteiten (11)

Natuurouders (11)

Belang van NME (12)

De website en de digitale Nieuwsbrief (12)

Openstelling kelder raadhuis (12)

Gebruik en waardering van leskisten (13)

Algemene opmerkingen (13)

Conclusies schooltuinwerk (14)

Conclusies NME-deel (15)

Aanbevelingen schooltuinwerk (16)

Aanbevelingen NME-deel (17)

BIJLAGE: gedetailleerde scores (20)

Schooltuindeel (20)

NME-deel (21)

Colofon (25)

In opdracht van de gemeente Amstelveen uitgevoerd door:

Drs. Wim Keller
DRIELANDEN *educatieve dienstverlening*
Postbus 277
2130 AG Hoofddorp
Juni 2008

INLEIDING

NME Amstelveen nam het initiatief om meningen t.a.v. natuur- en milieueducatie-activiteiten en het schooltuinwerk op de basisscholen in de gemeente boven tafel te krijgen door middel van een onderzoek. Een tevredenheidsonderzoek naar het schooltuinwerk en andere NME-producten en diensten, verbeterwensen en een visie op de toekomst. De vragenlijsten hadden een goede respons. Veel scholen hebben de vragenlijsten zeer nauwgezet ingevuld.

De gegevens die in dit rapport staan, zijn volledig gedestilleerd uit de antwoorden op de enquête en uit de diepte-interviews die na verwerking van de vragenlijsten gehouden werden.

De aanbevelingen zijn gebaseerd op wat gezien (enquêteresultaten) en wat gehoord is (interviews).

De onderzoeker is onder de indruk geraakt van het enthousiasme van alle respondenten en de geïnterviewden. En van de drive die NME-werkers voelen om dit mooie vak samen met anderen gestalte te geven. Aan de andere kant is nog eens duidelijk geworden dat er veel op scholen afkomt en dat NME slechts een klein deel van de onderwijswerkelijkheid kan zijn. Dat scholen altijd keuzes moeten maken om uit de veelheid van aanbod die dingen te kiezen die het best bij de school passen en die kinderen leuk vinden.

PROCEDURE SCHOOLTUINONDERZOEK EN NME

Gesprekken met de opdrachtgever en studie van relevante eerder uitgebrachte verslagen over NME Amstelveen vormden de basis voor de eerste onderzoeksofzet.

In de tweede fase zijn de onderzoeksvragen met de betrokken personen (opdrachtgever, NME-medewerkers, schooltuinleiders en bestuurders van de Stichting School- en kinderwerktuinen Amstelveen) doorgesproken in een interviewsessie of schriftelijk. De kritische opmerkingen zijn in de definitieve vragenlijst opgenomen.

De vragenlijst is door het team Onderzoek en Statistiek van de gemeente Amstelveen technisch bekeken en aangepast. Na een testperiode waarin enkele medewerkers en een aantal leerkrachten de vragenlijst daadwerkelijk invulden en hun commentaar gaven, is de vragenlijst op punten aangepast.

Scholen kregen een uitgebreide informatiebrief met procedure en doel van de vragenlijst met daarin een dringende oproep om mee te doen. Hierin werd het belang van het onderzoek aangegeven: een tevredenheidmeting van producten en diensten over de afgelopen jaren en een visie op de toekomst van NME Amstelveen als bouwsteen voor een visiedocument voor de gemeente.

Daarna is er via e-mail een link gestuurd naar de scholen om verbinding te maken met het internet waar de vragenlijst direct on-line ingevuld kon worden. Na tweeënhalve week is aan de scholen die nog niet reageerden een herinneringsmail gestuurd. Alle scholen die niet reageerden werden gebeld met het verzoek om de vragenlijst alsnog in te vullen.

De uiteindelijke resultaten zijn technisch verwerkt door het team

ALGEMEEN

Aantal aangeschreven scholen
(dependances en hoofdscholen worden
geteld als één):
Scholen met schooltuinen: 12; gereageerd: 10; percentage: 83%
Scholen NME: 18; gereageerd: 13; percentage: 72%

Onderzoek en Statistiek van de gemeente Amstelveen waarna de onderzoeker de resultaten vertaalde naar de praktijk en naar aanbevelingen.

In zogenaamde gestandaardiseerde diepte-interviews zijn de verschillende doelgroepen geconfronteerd met de resultaten waarna ze hun commentaar en aanvullingen konden geven. De samenvatting hiervan is in verschillende kleuren in de rechterkolom in de onderzoeksrapportage verwerkt. De diepte-interviews werden separaat afgenomen bij schooltuinleiders samen met vertegenwoordigers van de Stichting School- en kinderwerktuinen Amstelveen waarbij de opdrachtgever aanwezig was en bij de NME-medewerkers van de gemeente en leerkrachten van representatieve scholen.

Uiteindelijk zijn alle gegevens verwerkt in dit rapport en wel op de volgende manier:

Van de verschillende antwoorden zijn per categorie relevante samenvattingen gemaakt. Na de samenvattingen zijn per onderdeel (schooltuinen en NME-algemeen) conclusies en aanbevelingen weergegeven. Het rapport bevat een managementrapportage, een samenvatting van beleidsaanbevelingen voor de gemeente Amstelveen.

MANAGEMENTSAMENVATTING

Over het schooltuinwerk:

1. De waardering voor het schooltuinwerk is hoog. Het gemiddelde schoolcijfer is een 7,9.
2. De waardering is gebaseerd op het praktische en ervaringsgerichte karakter van de lessen en de zichtbare lol die leerlingen aan het werken op de tuin hebben.
3. Aanbevelingen voor de binnenles:
 - De binnenles is kort en zeer praktisch. Doel is de kinderen te richten op de komende buitenwerkzaamheden.
 - De binnenles bestaat uit een korte terugblik op de vorige les, het bespreken van de komende werkzaamheden en het waar mogelijk aanhaken bij natuurlijke processen als bevorderende en belemmerende factoren voor groei (neerslag, zon, droogte, conditie van de grond etc.).
 - De binnenles is geen monoloog maar heeft een interactief karakter.
4. Verbeterpunt bij instructie en begeleiding is het nog meer benutten van visuele ondersteuning. Zowel bij de instructie als bij de begeleiding is participatie van de leerlingen onontbeerlijk.
5. Er moet een oplossing gezocht worden voor het onderhoud van de tuintjes, vooral in de vakantie. Een advies is het inzetten van extra personeel, bijvoorbeeld uit de plantsoenen. Het initiatief hiertoe ligt bij het managementteam van NME Amstelveen in overleg met de Stichting School- en kinderwerktuinen Amstelveen.
6. Vanuit de scholen is vraag naar extra (les)materialen om het werken op de tuin te verbinden met de activiteiten op school. Ook is er vraag naar extra suggesties en materialen bij regenactiviteiten. In samenspraak met alle betrokkenen kan NME Amstelveen hiervoor een samenhangend pakket van materialen (inclusief didactische suggesties) leveren.
7. Aan het begin van ieder tuinseizoen wordt een introductiebijeenkomst op school gehouden. Alle betrokkenen (begeleidende ouders, leerlingen, leerkrachten en de tuinleider) zijn hierbij aanwezig. Het doel is de leerlingen en de anderen voor te bereiden op het werken op de tuin. Deze introductie is een extra activiteit en gaat dus niet ten koste van de werktijden op de tuin. De opzet van de introductiebijeenkomst wordt voorbereid door een groep bestaande uit een NME medewerker, een vertegenwoordiger van de Stichting School- en kinderwerktuinen en de drie tuinleiders. Na de eerste introductieronde wordt de werkwijze en de inhoud geëvalueerd.
8. Alle activiteiten op de drie tuincomplexen moeten inhoudelijk en organisatorisch op elkaar afgestemd worden. Dat heeft ook voordelen voor de tuinleiders. Hiertoe wordt een periodiek inhoudelijk overleg gepland. Deze activiteit is een vast onderdeel van de werkzaamheden van de schooltuinleider.

Over het NME werk:

1. De waardering voor de activiteiten en het team NME Amstelveen is hoog. Het gemiddelde schoolcijfer is een 8.
2. Activiteiten, cursussen, lespakketten en leskisten moeten concreet, praktisch en met weinig voorbereiding toepasbaar zijn.
3. Goede producten worden i.s.m. de klant voortdurend getoetst op relevantie en actualiteit.
4. Enkele leskisten worden samen met vertegenwoordigers van scholen voor Speciaal Basisonderwijs meer geschikt gemaakt voor deze doelgroep.
5. Alle Amstelveense scholen vinden dat NME Amstelveen een meerwaarde heeft. NME is een belangrijke aanvulling op het reguliere lesprogramma.
6. Scholen hebben NME Amstelveen nodig om de kwaliteit van NME te garanderen en ze zien in NME Amstelveen een belangrijk doorgeefluik voor NME actualiteiten.
7. Er is vraag naar concrete lessuggesties en –materialen die niet veel voorbereidingstijd kosten.
8. Bij iets minder dan de helft van de scholen worden door NME Amstelveen opgeleide natuurouders tot gro-

te tevredenheid ingezet bij NME activiteiten. Via de cursus, de Nieuwsbrief en de website blijft het aanbod voor natuurouders onveranderd belangrijk. Er moet inspanning verricht worden om meer natuurouders te werven. In de cursus dient expliciet een organisatiedeel opgenomen te worden: wat is de rol van de natuurouder ten opzichte van de leerkracht, hoe kun je als natuurouder je eigen plaats verwerven in de organisatie van de school.

9. Bij- en nascholing wordt zeer hoog gewaardeerd. De deelname van Amstelveense scholen moet hoger door goede voorlichting via cursussen, Nieuwsbrief en website.
10. Scholen moeten voortdurend keuzes maken tussen “concurrerende” diensten en materialen van allerlei instanties. Om de kans groter te maken dat de scholen de keus op producten van NME Amstelveen laten vallen is het nodig dat:
 - * de producten kwalitatief goed zijn:
 - * ze kleinschalig, doelgericht en praktisch zijn en ze moeten van de leerkracht weinig voorbereidingstijd en verwerkingstijd vergen.

Kant en klare goede lessen die door individuele leerlingen, groepjes leerlingen of (meerdere) klassen gedaan kunnen worden, maken de meeste kans.

De producten mogen bovendien niet te duur zijn. Een bescheiden bijdrage van de school maakt het bewustzijn van de scholen groter. Te dure producten (in de ogen van de leerkrachten) in vergelijking met producten van andere instanties worden niet afgenomen. Een aantal culturele, museale en commerciële instellingen vraagt geen geld voor hun producten. Óf omdat ze op een andere manier gesubsidieerd worden óf omdat ze reclame voor het instituut bevatten.

11. Er moet een betere en frequentere communicatie met de scholen komen. Het opzetten van kleine wisselende netwerken van leerkrachten (bijvoorbeeld per thema of activiteit) is dan een idee. Een NME-medewerker is de coördinator van zo’n netwerk. Deze regelmatige voeling met de klant is belangrijk om te weten hoe de gebruiker over dingen denkt en waar behoefte aan is. Het is aan te raden een eenvoudig communicatieplan te maken waar alle producten en diensten van het hele jaar in staan met de bijhorende regelmatige contacten met de doelgroep om ze onder de aandacht te brengen en te houden.
12. Begrip moet er zijn voor de relatieve rol van NME in het grote geheel van de onderwijswerkelijkheid. Hierdoor wordt meegevoeld met leerkrachten die het echt heel druk hebben en die in toenemende mate allerlei taken erbij moeten doen zonder dat er ooit één afgaat.
13. De richting die NME Amstelveen op moet gaan, naast het bestaande aanbod, is in de richting van maatwerk voor de scholen. Dan alleen is gerichte hulp, begeleiding en advies mogelijk. Dat kan door een intakegesprek (telefonisch en, als daar tijd voor vrijgemaakt kan worden, in levenden lijve). Hierbij zijn de NME-medewerkers ambassadeur van NME Amstelveen. Welk breed scala aan aanbod heeft NME Amstelveen te bieden en hoe kan dat het best bij de school passen, wat verlangt de school dan van NME Amstelveen en wat doet de school zelf. Een goed intakegesprek vereist goede luistervaardigheden en het meedenken met de klant. Hiervoor is inleving in de schoolwereld nodig. Verder is het “vertalen” van de vraag een belangrijke vaardigheid. Wat wil de klant precies en hoe kan NME Amstelveen zo goed mogelijk in die richting helpen en begeleiden. Een goede intake veronderstelt een gedegen kennis van het vakgebied en van het brede aanbod van NME.

Over duurzaamheid:

14. Natuur- en milieu-educatie en de schooltuinlessen kenmerken zich door een sterke gerichtheid op natuurbeleving en veldwerkactiviteiten. Uit de hoge waardering blijkt deze invalshoek aan de verwachtingen te voldoen. Dat neemt niet weg dat, naast deze activiteiten, de aandacht in toenemende mate gericht kan worden op andere NME aspecten, namelijk op ‘duurzaamheid’. Projecten rond het zorgvuldig omgaan met energie, afval en water krijgen nu ook een plek in het aanbod aan de scholen. Een aantal daarvan is in dit onderzoek benoemd, een aantal andere nog niet omdat deze ten tijde van het onderzoek nog in ontwikkeling waren. In een volgend onderzoek dient meer aandacht te worden besteed aan dit aspect van NME dat een steeds belangrijker plaats gaat innemen.

RESULTATEN DEEL SCHOOLTUINEN

Deelname aan schooltuinwerk

- 77 procent van de respondenten neemt deel aan het schooltuinwerk. Waarvan 8 van de 13 scholen al meer dan 6 jaar.
- Sommige scholen doen niet mee aan het schooltuinwerk. De reden is gelegen in de tijdsinvestering onder schooltijd en de organisatie daarvan (ouders regelen, tijd voor lessen uitroosteren, begeleiding van een leerkracht).

Vorbereiding en verwerking van de schooltuinlessen op school

- 8 scholen bereiden incidenteel of meestal de lessen op de tuin voor op school. Twee scholen doen dat altijd. De tijd die daarin gaat zitten is maximaal een uur per week. De meeste scholen besteden daar gemiddeld ongeveer een kwartier per week aan. De verwerking op school wordt incidenteel gedaan. Als er verwerking plaatsvindt wordt daar meestal ongeveer een kwartier tijd aan besteed.

De instructie op de schooltuin door de tuinleider

- Wordt gewaardeerd met het rapportcijfer 7,8
- Als suggesties voor verbetering van de instructie wordt de nadruk gelegd op een korte en duidelijke instructie. Visuele ondersteuning bij de instructie wordt benadrukt.

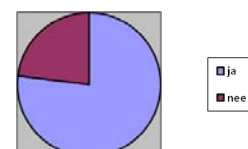
TEKSTEN DIEPTE-INTERVIEWS

Rode teksten: tuinleiders en bestuur School- en kinderwerktuinen Amstelveen

Blauwe teksten: vertegenwoordigers van scholen

Groene teksten: NME-medewerkers

deelname

De school die niet aan groepsgewijs tuinonderwijs deelneemt heeft hier duidelijke redenen voor. Het is een leuke activiteit maar onder schooltijd kost het onevenredig veel tijd en er moeten mensen worden uitgeroosterd voor de begeleiding. De "losse" kinderen die aan de woensdagmiddag meedoen, worden hierin wel gestimuleerd onder andere door de schoolkrant en door het ophangen van wervende posters. Eén school wil bij de komende nieuwbouw zo mogelijk tuintjes bij de school.

De meeste tuinleiders merken incidenteel wat van die voorbereiding. Zij stimuleren de leerkrachten soms ook achteraf wat aan de aangeboden stof op de tuin te doen. Het versterkt de samenwerking tussen de school en de schooltuinleider maar het blijft bij ad hoc aandacht. De tuinleiders laten niet gedetailleerd horen aan de leerkrachten wat zij de volgende keer zullen gaan doen. Zij vinden dat weinig zin hebben. Zowel zichzelf als de leerkrachten hebben het al druk genoeg en het bezoek aan de tuin en het praktisch werken leveren al voldoende op. Wat betreft de verwerking merken tuinleiders wel eens dat leerlingen een tekening of opstel over de tuinles moeten schrijven, maar ze hebben de indruk dat dat nooit een vast patroon wordt. Als er voorbereid kan worden willen de tuinleiders dat graag gericht zien op de regels die op de tuin gelden. Hoe gedraag je je op de tuin, hoe ga je met gereedschap om. Dat herhalen en het trekken van één lijn helpt op den duur om leerlingen bewust te maken van de gedragsregels die op de tuin gelden. Zo sluiten de regels op de tuin aan op die in school. Goede leerkrachten die aan voorbereiding en verwerking doen hebben zelf al vaak goede ideeën hiervoor. Het ontbreekt de tuinleiders aan tijd om leerkrachten daarin te ondersteunen. Het werk op de tuin staat op zich al onder tijdsdruk, zeker als de weersomstandigheden uitval in tuinbezoek veroorzaken.

Het Speciaal Basis Onderwijs vereist soms een speciale aanpak. Er kan een ordeprobleem zijn. Leerlingen zijn soms "pittig". Dan moet er een samenspel van tuinleider en leerkracht zijn om de sfeer goed te houden.

De begeleiding op de schooltuin door de tuinleider

- Wordt gewaardeerd met het rapportcijfer 7,8.
- Verdere suggesties: instructie zo kort mogelijk houden. Door één school wordt gevraagd naar jongere vrijwilligers (sic!) bij het werken op de tuin.

De lengte van de les en de grootte van het tuintje

- De lengte van de les wordt door 89% van de ondervraagden precies lang genoeg gevonden.
- Alle respondenten vinden de grootte van het tuintje prima.

Vraag naar extra hulpmiddelen, materialen of diensten

Het hoogst scoren eetbare vruchten en zaden op de tuin, regenactiviteiten en een weerstation. Verder wordt aangekruist: het voorbereiden van het schooltuinwerk door de tuinleider op school en ook een afsluitende verwerkende les op dezelfde manier.

- Het onderhoud van de schooltuinen in de vakantie is een groot probleem.
- **De totale waardering voor het schooltuinwerk is een 7,9.**

De begeleiding van de schooltuinleiders wordt goed gewaardeerd. De meeste scholen vinden het werven van begeleidende ouders geen probleem. Het wordt of direct aan geschikt geachte ouders gevraagd of er wordt geworven via poster en schoolkrant. Het Speciaal Basis Onderwijs gebruikt ook wel stagiaires voor de begeleiding.

Bij de wensen t.a.v. uitbreiding van aanbod en activiteiten op de tuin is er een duidelijke wens van scholen om van te voren een door de betreffende tuinleider gegeven "les" op school te krijgen. De tuinleiders zijn het daar mee eens. Mits dit een extra activiteit voorafgaand aan het werken op de tuin is en niet een activiteit die ten koste van een les gaat. Extra dus en niet in plaats van. De inhoud van zo'n "les" kan betrekking hebben op het kennismaken met elkaar (leerlingen, tuinleider, leerkrachten, hulpouders). Ook kan alvast vooruit gekeken worden naar werkzaamheden op de tuin, bijvoorbeeld het hanteren van gereedschap, het laten maken van naambordjes en de gedragsregels die op de tuin gelden. Zo wordt getracht een band te smeden tussen de diverse partijen. Verder worden nog genoemd: de basisprincipes van een tuin, wat kun je verwachten, wat is een schooltuin eigenlijk.

Het onderhoud door de kinderen en door de tuinleiders is een groot en structureel probleem. Zeker in de vakantietijd is het ondoenlijk de tuintjes schoon te houden. Voorafgaand aan de vakantie gaat het nog wel maar tijdens de vakantie is er geen houden meer aan ("Er zit van 70 jaar onkruid in de grond"). Hier zou een structurele oplossing voor gevonden moeten worden. Dat kan bijvoorbeeld door de tuintjes voor de vakantie brandschoon op te leveren en meer professionele assistentie te krijgen. Ook kan gedacht worden aan snel kiemende planten of het in een andere volgorde zaaien. Het probleem van het onkruid moet opgelost worden omdat het de tuinleiders nu ontmoedigt. Dit is de enige manier om de tuinleiders in alle rust hun werk te laten doen. En bovendien is er binnenkort het 50-jarig bestaan van de schooltuinen en dan is het zeker zaak dat alles er goed uitziet.

RESULTATEN DEEL NME

Het belang van NME

- Voor alle respondenten (100%) heeft NME een meerwaarde.
- 85% van de ondervraagden onderschrijft het belang van NME om de aanvulling op het lesprogramma, op de combinatie ervaren leren en ontspannen en omdat NME een andere stimulerende omgeving voor de kinderen oplevert.
- 77% benadrukt het belang van NME omdat er concrete materialen geleverd worden die ze zelf niet hebben en omdat de leerlingen het leuk vinden.
- 69% kiest voor de specifieke inhoudelijke kennis van de NME-medewerkers om het belang van NME te benadrukken.

De aangeboden lessen en projecten van de afgelopen twee jaar

Project/les	Deelnemers	Percentage	Rapportcijfer
Jip de Mus	9	70	8
Meneer de Pauw	3	23	7
Herfstles	8	62	8
Anoeks lente-feest	1	8	9
Boer zoekt hulp	6	46	8
Op bezoek bij de boer	6	46	9
Afval, wat doen we ermee?	8	62	9
Veenles	1	8	9
Waterles	5	38	9
De Egel	6	46	7

De NME-medewerkers zijn blij met de goede resultaten van de enquête. De scholen hebben hun taak serieus opgevat en de antwoorden laten goede schoolbeelden zien. Er komt meer uit dan men van te voren had gedacht.

Ze zijn benieuwd naar de reacties van de scholen op hun begeleiding en instructie bijvoorbeeld op Elsenhove. Die vraag is niet gesteld in de enquête maar wordt meegenomen in het gesprek met de scholen.

*De leerkrachten vinden NME belangrijk omdat het praktisch is, omdat het leerlingen aanspreekt en omdat er proefjes bij komen kijken. NME moet een meerwaarde boven andere lessen hebben, praktisch zijn, anders dan anders zijn en ze moeten **buiten de reguliere lessen** op school plaatsvinden. Leuke activiteiten met meerwaarde buiten de lessen op school om hebben de voorkeur. Die bovendien voor de leerkracht weinig voorbereiding vergen, bij voorkeur kant en klaar zijn en ook nog kwaliteit hebben. Een ander (groter) deel van de scholen wil NME juist integreren in de schoolpraktijk. Zij zien de buitenschoolse NME-activiteiten als aanvullend op de schoolpraktijk.*

Bij de vraag aan de leerkrachten naar het belang van NME springen er enkele opmerkingen uit: de concrete materialen, de aanvulling op het lesprogramma, de combinatie ervaren leren en ontspannen, de andere stimulerende omgeving en vooral dat in de praktijk blijkt dat leerlingen het over het algemeen een leuk "vak" vinden. Alle respondenten geven bovendien aan dat NME een meerwaarde heeft boven andere gewone vakgebieden. NME-medewerkers herkennen deze reacties uit de dagelijkse praktijk. Zij krijgen dit vaak te horen na afloop van een les of een bijeenkomst. De uitspraken over het belang van NME worden door de NME-medewerkers opgevat als een schouderklopje. De antwoorden sluiten aan bij hun eigen idealen. Kennelijk is het niet "zomaar een vak".

Het blokje lessen en projecten levert hoge rapportcijfers op. Na analyse van de soorten projecten, trekken de NME-medewerkers de voorzichtige conclusie dat realistische, concrete projecten waarbij je de school uit moet goed gewaardeerd worden. Dat geeft een goede richting aan bij de keuze van nieuwe projecten. Het verbaast ze niet dat twee met name genoemde projecten als enige een lager cijfer krijgen. De Egelles wordt door een ander gedaan, de NME-medewerkers hebben er geen invloed op en ze doen er niets mee. Bovendien loopt de les al heel lang vrijwel onveranderd. De relatief lage beoordeling door de leerkrachten van het lentepakket met bijbehorend lesmateriaal kan op instemming rekenen: het moet worden herzien. Ook de Pauw is een beetje "versleten".

Als oplossing voor verbetering van de egelles wordt gesuggereerd samen met de auteur te kijken of de les verbeterd kan worden. Of de les kan in het externe aanbod. Hoe betrokken ben je bij een les van een ander? Het zou toch het mooiste zijn als er onder de naam van NME Amstelveen een les wordt aangeboden, dat die dan ook de verwachte kwaliteit van NME Amstelveen heeft.

Reinwaterschip	6	46	8
Lespakket Champignons	6	46	8
Lespakket Lenten	6	46	7

Deelname bij- en nascholingsactiviteiten voor leerkrachten

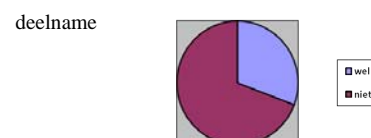
Nascholingsactiviteit	Deelnemers	Percentage	Rapportcijfer
Proefjes	2	15	9
Veldwerk om de school	1	8	8
Paddestoelen excursie	1	8	8

NB: dit betreft alleen de deelname van de respondenten op de enquête. De werkelijke deelnamecijfers liggen hoger omdat het regionale activiteiten betreft.

Natuurouders

- 6 van de 13 ondervraagde scholen werkt met een of meer natuurouders. Dat is 46%.
- Alle scholen die natuurouders hebben, vinden dat de natuurouders voldoende bagage hebben om de leerkrachten te ondersteunen. Zij weten en merken dat de natuurouders geschoold zijn.
- De meeste ouders (66%) worden ingezet als assistent bij excursies en natuurpaden en andere lessen buiten de school en bij het maken en organiseren van tentoonstellingen. 50% van de ouders wordt ingezet als assistent bij NME-lessen.

Leskisten en projecten worden hoog gewaardeerd.

Bij de bij- en nascholing is het opvallend dat de waardering heel hoog is en de deelname van Amstelveense scholen minimaal. De cursussen worden regionaal aangeboden en daardoor is de bezettingsgraad wel goed. Het is jammer dat de Amstelveense scholen zo weinig profiteren van zo'n goed product. In de scholenbijeenkomst zal de vraag naar het waarom van de lage deelname gesteld worden alsook een oplossing om meer scholen warm te krijgen voor de cursussen. De workshops die steeds in de bijscholingscursussen zitten, worden steeds apart geëvalueerd. Hierdoor weten de NME-medewerkers dat de waardering inderdaad hoog is. Zou het helpen een cursus naar de avond te verplaatsen? De medewerkers stellen voor de nascholingsbijeenkomsten/workshops voort te zetten. Omdat dit aanbod nog maar jong is, zou het meer ingeslepen moeten worden. Dat ze er zijn en dat ze de moeite waard zijn.

Bij- en nascholing wordt hoog gewaardeerd maar door Amstelveense scholen weinig bezocht. Er is een ervaringsdeskundige bij de leerkrachten die de hoge waardering onderschrijft.

Ouders kunnen ook ingezet worden bij gebruik van leskisten op school en het begeleiden van kleine groepjes leerlingen. De inzet van natuurouders zou een agendapunt op teamvergaderingen moeten zijn. Zodoende worden ze meer serieus genomen en leren de school en de ouders van elkaars sterke punten gebruik te maken. De rolverdeling binnen school ("wie is de kapitein?") kan ook onderwerp van gesprek zijn. NME-medewerkers betrouwen het dat er niet meer natuurouders op scholen zijn. Zou de cursus natuurouders nog wel voldoen? En in de cursus wordt eigenlijk geen aandacht geschonken aan de rolverdeling en taakafbakening in de school en dat zou wel goed kunnen. De NME-medewerkers geven de school graag een actievere rol bij de werving van natuurouders. Hier kan NME Amstelveen een grote rol in spelen. De ervaring van de medewerkers is dat natuurouders in een begeleidende rol bijvoorbeeld op Elsenhove een veel hogere kwaliteit leveren dan andere ouders.

Belang van NME Amstelveen en eindwaardering

- Alle scholen vinden dat NME Amstelveen een meerwaarde heeft.
- Bijna alle scholen melden dat zij NME Amstelveen nodig hebben om de kwaliteit van NME op school te garanderen en dat zij dankzij NME Amstelveen de nieuwe ontwikkelingen kunnen bijhouden.
- Alle scholen op 1 na geven aan dat NME Amstelveen veel toevoegt aan NME-activiteiten op school.
- 70% van de scholen vindt dat NME Amstelveen ze op ideeën brengt die ze zelf niet hebben.
- 83% van de scholen vindt NME Amstelveen ze stimuleert om NME op school te doen.
- 8 van de 13 scholen waardeert het erg dat NME Amstelveen ze denkwerk uit handen neemt op het gebied van NME.
- De respondenten geven NME Amstelveen het gemiddelde rapportcijfer 8.

De website www.natuurenmilieuweb.nl en de digitale Nieuwsbrief

- De onderwerpen die de meeste respondenten verwachten op de website zijn (1) bijhouden van lokale NME-activiteiten voor inwoners van Amstelveen (69%), (2) uitwisseling van leservaringen tussen school en natuurouders (77%), (3) algemene informatie over NME (62%).
- 92% van de scholen verwacht thematische uitwerkingen van NME-onderwerpen op de website.
- Alle scholen verwachten in de Nieuwsbrief tips en weetjes over NME te vinden.
- Verder worden voor de Nieuwsbrief genoemd: Nieuws en actualiteiten (77%), les- ideeën (92%), goede voorbeelden (62%).
- 46% vraagt of er een agenda voor studiedagen/nascholing en alle andere activiteiten in de Nieuwsbrief kan komen.

[NB: Vanaf de allereerste Nieuwsbrief is dat het geval. Een deel van de ondervraagde leerkrachten is daar kennelijk niet van op de hoogte!]

Openstelling kelder raadhuis voor halen van NME-hulpmaterialen

- Verreweg de meeste scholen geven de voorkeur aan de woensdagmiddag en de vrijdagmiddag.

NME-medewerkers vragen zich af hoe scholen denken over het aansnijden van milieu-problematiek met de basisschoolleerlingen. Dat is een moeilijk punt want je wilt kinderen niet bang maken en ook niet verantwoordelijkheid geven voor dingen waar ze geen invloed op kunnen uitoefenen. De medewerkers vinden het behandelen van milieuproblematiek alleen dan gewenst als dat kinderen handelingsperspectief kan geven. Dat kan door aspecten van energiebesparing (licht uitdoen in kamers waar je niet bent, ook op school), niet onnodig veel water gebruiken en het doen van eenvoudige proefjes hierbij als watergebruik meten, energieproefjes etc. Het uitdragen van liefde voor de natuur blijft hoofd doel nummer 1.

De geïnterviewde leerkrachten zijn voor het betrekken van milieuaspecten bij natuuronderwijs onder voorwaarde dat het dicht bij de belevingswereld van het kind blijft. Het warme truienproject en het van afval kuisen van het schoolplein zijn goede voorbeelden. Het zuinig om leren gaan met energie is goed. Wat kan het kind er zelf aan doen? Eén leerkracht heeft de grens getrokken bij "politieke" activiteiten. Het moet niet activistisch en spandoekig worden. Verder wordt nog opgemerkt dat de school niet alles hoeft te doen. Er zijn ook nog ouders. NME Amstelveen heeft absoluut een meerwaarde voor de school. Ze bepalen niet het beleid op een school maar NME is wel verweven in het Amstelveense onderwijs.

De Nieuwsbrief is door ongeveer 30 mensen aangevraagd. Dat vinden de medewerkers weinig. Ze zijn dan ook benieuwd hoe dat komt. Ook voor de website geldt dat leerkrachten geïnteresseerd zijn in concrete, praktisch ideeën en lessuggesties. Alleen dingen die dichtbij de school zijn worden gewaardeerd.

De website wordt gewaardeerd. De opgave voor activiteiten en middelen gaat goed. Wensen voor uitbreiding: informatie over lokale NME-activiteiten, lessuggesties voor in de klas. Een wens is om handleidingen (bijv. van een les op Elsenhove) digitaal beschikbaar te maken via de website. Het downloaden van handleidingen, lesbrieven en werkbladen is handig. Van de aanwezigen weet er één van de Digitale Nieuwsbrief. De rest is niet op de hoogte van het bestaan. Ligt dat aan het eventueel niet up-to-date bestand van e-mailadressen? Een tip is om op de website de mogelijkheid te maken een vinkje te plaatsen (is reeds gebeurd WK) om je aan te melden voor de nieuwsbrief. Er bestaat verwarring over voor wie de nieuwsbrief bedoeld is: voor leerkrachten, voor de school, voor NME-contactpersonen. In navolging van de schoolartsdienst is het misschien handig af en toe korte prikkelende digitale artikelen over nme en schooltuinen te sturen aan de scholen. Die kunnen dan stukjes knippen en plakken voor de schoolkrant of nieuwsbrief.

Gebruik en waardering van leskisten

- 85% van de ondervraagde scholen gebruikte het afgelopen jaar leskisten.
- De waardering voor de leskisten levert het gemiddelde rapportcijfer 7,5 op.
- Het Speciaal Basisonderwijs vraagt minder leskisten aan dan het basisonderwijs. De reden is dat zij vinden dat de leskisten minder goed aansluiten bij deze vorm van onderwijs. Eén school ontwerpt de lesinhouden zelf of ze past de leskisten aan aan de eigen wensen.

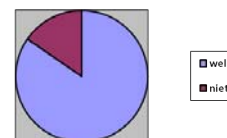
Algemene opmerkingen aan het eind van het onderzoek

- “We hebben altijd ontzettend dankbaar gebruik gemaakt van NME. De samenwerking is erg prettig en de kinderen genieten van de lessen op Elsenhove, de leskisten en andere activiteiten. Hartelijk dank daarvoor en we hopen er nog lang gebruik van te mogen maken”
- “We zijn erg tevreden over het aanbod en hetgeen we krijgen. Er wordt goed meegedacht en problemen worden, als die er zijn, snel opgelost. Top!”.

Tot slot wordt unaniem geconcludeerd dat NME Amstelveen absoluut moet blijven bestaan omdat het werk leuk, goed en belangrijk is en blijft en dat het aanbod van NME prima is. De leerkrachten bedanken de nme-medewerkers voor hun mooie werk.

leskistgebruik

Belemmering om aan alle activiteiten mee te doen is wel dat het aanbod buitengewoon groot is. Het gaat voor een school niet alleen om aanbod van NME maar ook van musea, muziekschool, bibliotheek. Je moet daar keuzes uit maken. Die keuzes zijn gebaseerd op dat wat aansluit bij de lessen en de manier van lesgeven op school. Maar ook op interesse en affiniteit van leerkrachten en op de totale tijdsbesteding op school. Verder is de prijs van belang. De leerkrachten zijn bang dat wanneer NME Amstelveen meer geld gaat vragen voor producten en diensten dat de scholen dan wel af moeten haken. Het is al met al gewoonweg te duur. Zeker als je door de hele school aan een project wilt meedoen. Een project Lente door de hele school heen met alle materialen is voor een kleine school al een hele investering. Dan kunnen andere ook geld kostende activiteiten dat jaar niet. De vaststelling van projecten en de financiële consequenties daarvan worden op veel scholen met de ouderraad overlegd. Die zorgt voor een beperkt extra budget. Een school zegt daarom 1 leskist per groep te kunnen bestellen en 1 bezoek per groep te kunnen afleggen. Dan is het jaarbudget voor extra activiteiten op. Er wordt ook geconstateerd dat het vragen van een (gering) bedrag voor leskisten voorkomt dat er op de bonnefooi en te ruim besteld wordt. Het kwam soms voor dat er leskisten werden geleend die ongebruikt weer werden opgehaald. Het vragen van een bijdrage zal dat voorkomen. Voor de SBO-school geldt deze financiële beperking (nog) niet. De school maakt niet veel uitstapjes en kan de aandacht dus richten op onder andere NME. Eén school moet deze inhoudelijke keuzes afzetten tegen de financiële uitgave voor parkeervergunningen voor het personeel van de school. Hiermee gaat jaarlijks een bedrag van 2500 euro uit. Dat beperkt helaas mede de keus voor andere activiteiten. Het aanbod van NME Amstelveen komt dus samen met een andere veelheid aan materialen en diensten. Daarom is het zaak zeer tijdig het aanbod naar de scholen te sturen zodat bovenstaande keuzes afgewogen kunnen worden. Scholen maken steeds meer hun plannen ruim voor het eind van het ene seizoen voor het volgende seizoen.

CONCLUSIES SCHOOLTUINWERK

Scholen waarderen het werken op de schooltuin hoog. Dat komt omdat het een manier van werken is die vrijwel geheel op een combinatie van doen en denken is gericht. Bovendien betreft het de leerlingen bij basale processen als groeien, leven, voeding. Ook komen drie van de vier basiselementen water, grond, licht en vuur voortdurend aan de orde.

Leerkrachten geven aan dat eigenlijk alle kinderen het leuk vinden om praktisch en buiten te werken.

Scholen hebben niet erg veel tijd om de buitenlessen goed voor te bereiden en te verwerken. Inclusief het lopen naar en van de tuin neemt een tuinles veel kostbare schooltijd in beslag. De deelnemers aan het tuinprogramma vinden die tijd goed besteed. De niet-deelnemers zien hierin juist een reden om niet mee te doen. Enkele twijfelende scholen zouden gestimuleerd kunnen worden (weer) mee te gaan doen aan het schooltuinwerk maar dan moet de reistijd flink verkort kunnen worden.

Leerkrachten waarderen de instructie en begeleiding van de tuinleider hoog. Hierbij wordt de kanttekening geplaatst dat de instructie binnen en buiten zo kort mogelijk moet zijn. De nadruk moet echt (blijven) liggen op het praktisch werken in de tuin. Beter meer korte instructiemomenten buiten dan één langdurige. Bij de instructie binnen en buiten dient, naast de lengte, gelet te worden op visuele ondersteuning van de instructie. Als je iets niet kunt laten zien, moet je het onderwerp vermijden. Bij de instructie is participatie van de leerlingen belangrijk. Na de instructie van de tuinleider doet een leerling hetzelfde voor aan de medeleerlingen. Zo kan de tuinleider heel goed controleren of de handelingen goed worden verricht.

Het onderhoud van de tuintjes met name tijdens en na de vakantie wordt door de tuinleiders als bijna onoverkomelijk gezien. Het vermindert het werkplezier van de tuinleiders en van de leerlingen. Buiten incidentele gewaardeerde acties als grootschalige onderhoudsbijeenkomsten van vrijwilligers, dient dit probleem structureler aangepakt te worden. Dit kan door de inzet van professionele werkers bijvoorbeeld uit de plantsoenen. Die zouden het dan in hun werkrooster opgenomen moeten krijgen. Dit moet door NME Amstelveen als werkgever geregeld worden en niet door de tuinleiders onderling.

De vraag naar extra hulpmiddelen, materialen en diensten naast het schooltuinwerk wordt door een relatief klein aantal leerkrachten beantwoord. Haalbaar is zeker een eenvoudig weerstation. Verder moeten er voor de leerlingen bij echt slecht weer voldoende binnenactiviteiten zijn.

Didactisch kan er beslist meer uit het tuinwerk gehaald worden dan nu het geval is.

Werken op de tuin

Praktisch werken is leuk

Voorbereiden en verwerken

Instructie en begeleiding

Onderhoud

Extra hulpmiddelen

Didactische benutting

Hierbij is een hoofdrol weggelegd voor de scholen en niet voor de tuinleiders die zich immers moeten richten op hun basistaak op de tuin.

CONCLUSIES NME-DEEL

Alle respondenten vinden dat NME Amstelveen een meerwaarde heeft boven andere activiteiten. De aangevoerde redenen zijn dat het een belangrijke aanvulling op het reguliere lesprogramma is omdat de combinatie ervarend leren en ontspannen een goede is die ook erg in trek is bij de kinderen. NME levert een andere stimulerende omgeving voor leerlingen op. Leerlingen vinden NME een leuk "vak". NME Amstelveen levert hier een grote en gewaardeerde bijdrage aan door hun specifieke inhoudelijke kennis, levering van concrete materialen, projecten en diensten. De NME-medewerkers staan echt in de praktijk en denken desgevraagd mee met de leerkrachten.

De lessen en projecten worden hoog gewaardeerd, waarbij de voorkeur uitgaat naar realistische, concrete projecten waarbij je eventueel met de kinderen de school uit kunt. De hoge kwaliteit van de projecten en de leskisten wordt geroemd. De Egelles en het Lentepakket zijn aan revisie toe. De Egelles kan eventueel in overleg met de oorspronkelijke makers aangepast worden zodat die kwalitatief bij de andere lessen past. Het lentepakket kan door NME Amstelveen zelf aangepast worden.

De kwaliteit van de begeleiders op bijvoorbeeld Elsenhove wordt hoog gewaardeerd.

46% van de scholen werkt tot tevredenheid samen met speciaal opgeleide natuurouders.

Leskisten worden veel gebruikt op school en ze worden over het algemeen goed gewaardeerd. Speciaal Basis Onderwijs-scholen moeten vrijwel altijd aanpassingen verrichten aan de leskisten. De inhoud is soms te moeilijk en de hoeveelheid lesstof is bijna altijd te veel.

NME Amstelveen krijgt hoge waardering van de mensen in de scholen. Ze hebben NME Amstelveen nodig om de kwaliteit van NME te garanderen. Ook heeft NME Amstelveen een belangrijke rol als gefilterd doorgeefluik voor NME-ontwikkelingen. Als stimulator van NME op Amstelveense scholen krijgen de medewerkers een grote pluim van een groot deel van de scholen.

Voor de website wordt sterk gevraagd naar uitwisseling van leservaringen tussen scholen en tussen scholen, natuurouders en NME Amstelveen. Ook concrete lessuggesties scoren hoog. De website wordt aantrekkelijker gemaakt door meer participatie van scholen.

[Meerwaarde NME Amstelveen](#)

[Lessen en projecten](#)

[Elsenhove](#)

[Natuurouders](#)

[Leskisten](#)

[Waardering NME-Amstelveen](#)

www.natuurenmilieuweb.nl

Op de digitale Nieuwsbrief is nog te weinig ingeschreven. Te weinig leerkrachten zijn ervan op de hoogte. Op de website is een aanvinkmogelijkheid om de Nieuwsbrief aan te vragen maar daar zijn niet alle leerkrachten van op de hoogte.

Een belangrijk knelpunt voor scholen om mee te doen aan NME-activiteiten is het gigantische aanbod aan “leuke dingen” voor de scholen. Niet alleen van NME Amstelveen maar ook van de Schoolartsen, de bibliotheek, de musea komen voortdurend kwalitatief goede materialen en lesideeën.

AANBEVELINGEN SCHOOLTUINWERK

Aangezien het creëren van nieuwe tuinen dichterbij de buurt van de school praktisch en financieel niet haalbaar zal zijn, is het niet aan te raden veel tijd in zo’n stimulering te stoppen. Scholen hebben de keus gemaakt om wel of niet mee te doen en zijn daar niet (gemakkelijk) van af te brengen. Bij scholen die niet (meer) meedoen, kan wanneer daar letterlijk ruimte voor is, per poster en Nieuwsbrief gestimuleerd worden dat individuele kinderen op de woensdagmiddag of een ander vrij tijdstip mogen komen om een eigen tuintje te beheren. NME Amstelveen en de Stichting kunnen hierin overleg met alle partijen korte wervende stukjes voor maken die eenvoudig overgenomen kunnen worden in de eigen schoolkrant.

Een introductiebijeenkomst voor het schooltuinwerk op de deelnemende scholen wordt door de meeste respondenten gewenst. Schooltuinleiders bezoeken voor aanvang van het seizoen alle groepen die mee gaan doen. Dit is een extra activiteit die niet van het reguliere programma van de tuinleiders afgaat. Op de bijeenkomst zijn alle betrokken doelgroepen aanwezig: de tuinleider, begeleidende ouders, leerkrachten, leerlingen. Het programma bevat de volgende onderdelen: kennismaking met elkaar, een voorbereiding op het werken in de tuin, wat te doen bij vragen, hoe zijn de lessen opgebouwd. Verder wordt aandacht besteed aan gedrag op de tuin, hantering van gereedschap etc.

De instructie aan een groepje leerlingen op de schoolwerktuin kan deels ook gegeven worden bij een speciale centrale tuin die bij voorkeur iets lager dan de ooghoogte van de kinderen is. In deze bak op poten kunnen groeiprocessen gevolgd worden terwijl de kinderen om de bak heen staan. Ieder kind kan alles zien.

Per locatie kunnen een paar eenvoudige digitale fototoestellen aanwezig zijn om de processen op de tuin te volgen. In deze context is het goed met scholen af te spreken wat hun taak is en wat de tuinleider op zich kan nemen. Het zwaartepunt van de extra activiteiten moet op school liggen.

Digitale nieuwsbrief

Knelpunt

Stimuleren van deelname

Introductiebijeenkomst op school

Instructie op locatie

Digitale camera

Didactisch kan er beslist meer uit het tuinwerk gehaald worden dan nu het geval is.

NME Amstelveen kan voor de volgende thema's hulpmiddelen voor de scholen maken:

- *Vorbereiden van een les op de tuin (zaaien, poten, bollen, zaden, hantering van gereedschap).*
- *Verwerking van een les op de tuin (soorten groente, bloemen, groei en bloei, relevante recepten).*
- *Eenvoudige suggesties (bijvoorbeeld in de vorm van een Schoolboekje met tips en proefjes).*
- *Suggesties voor samenwerking tussen leerlingen, (natuur) ouders, leerkrachten.*
- *Op de schoolwerktuin kan bij slecht weer een werkcircuit ingesteld worden. Hier kunnen groepjes kinderen activiteiten doen zoals een dagboekje bijhouden, een relevant recept uitzoeken, een aantal opdrachten doen.*
- *Aan deze onderwerpen kan een modulaire bijscholingscursus gekoppeld worden van kleine workshops tot een training.*
- *Alle suggesties kunnen in de vorm van een bak met opdrachtkaarten (individueel, groepjes) komen met daarbij eenvoudige hulpmiddelen om de opdrachten ook meteen te laten doen. Loepjes, verschillende soorten grond, verschillende soorten zaden, bekeerglazen, eenvoudige door de leerlingen te bedienen digitale camera etc. Idealiter kan een koppeling gemaakt worden met het 50-jarig bestaan van de Stichting School- en kinderwerktuinen. In dit kader kunnen de hulpmiddelen gratis of tegen een kleine vergoeding aan de scholen beschikbaar gesteld worden.*

AANBEVELINGEN NME-DEEL

NME Amstelveen dient bij de revisie van lessen die niet meer aan de eisen voldoen een kwalitatieve inbreng te hebben. Datzelfde geldt voor de eventuele revisie van andere projecten. Het op-to-date houden van alle projecten dient een aanhoudende zorg te zijn.

Het aanbod van bij- en nascholing heeft aandacht nodig. Hier is een duidelijke discrepantie tussen de hoge waardering en de lage deelname van de Amstelveense scholen. De inhoud staat niet ter discussie. De deelname van scholen moet gestimuleerd worden. Er wordt immers een zeer goed product geleverd! De benadering van de scholen moet veel eerder en anders. Eerder omdat steeds meer scholen jaarplannen maken waardoor er voor activiteiten tussendoor geen plaats meer is. Anders omdat de klandizie achter blijft bij verwachtingen. In het laatste deel, dat over communicatie naar de doelgroep gaat, worden daar adviezen voor gegeven.

Aandacht kan worden besteed aan de samenwerking tussen leerkrachten, (natuur)ouders, leerlingen en NME-medewerkers. Hiervoor

Hulpmiddelen voor scholen

Revisie van lessen

Bij- en nascholing

Samenwerking tussen groepen

is het nodig elkaars sterke kanten te kennen en te benutten en er dient duidelijkheid te komen over de rol en de bevoegdheden van de natuurouders op school. Deze organisatorische component moet prominenter onderdeel uit gaan maken van de cursus Natuurouders. Voor scholen kan de werving van natuurouders een belangrijk punt zijn. NME-medewerkers kunnen helpen bij de verdere ontwikkeling van de eisen en wensen t.a.v. natuurouders op school.

*NME-medewerkers kunnen samen met een enthousiast (en wisselend) groepje Speciaal Basis Onderwijs-vertegenwoordigers aangepaste varianten van een aantal geschikte leskisten maken. Aangeraden wordt hiervoor korte workshopachtige sessies per leskist te organiseren. Werving gaat bij voorkeur op persoonlijke titel en deelname levert voor de school ook wat op. De bijeenkomst begint met een op de betreffende leskist opgestelde vragenlijst die de deelnemers van te voren toegestuurd krijgen. De antwoorden zijn richtinggevend voor discussie over de leskist en de aanpassing daarvan. Het is niet nodig aparte SBO-leskisten te maken. In materialenlijsten en didactische suggesties wordt met een * aangegeven hoe de route ("routekaart SBO") voor de leskist voor een SBO-school is. Welke dingen worden weggelaten en welke extra didactische suggesties speciaal voor deze doelgroep zijn ontwikkeld. In een workshop van anderhalf uur kan 1 leskist volledig aangepast worden mits er goed voorwerk is verricht en mits de concrete uitwerking later gebeurt (uitwerken van ideeën enz.)*

Het blijft van belang om de hoge kwaliteit te handhaven. NME Amstelveen blijft voortdurend alert op signalen uit de doelgroep.

Suggesties voor promotie van activiteiten zijn de NME-School van (de maand, het kwartaal, het jaar), het mooiste NME-idee van een school, downloadbare handleidingen van cursussen en scholing, concrete eenvoudig toe te passen les ideeën, thematische uitwerkingen van NME-onderwerpen, tips en weetjes, agenda voor lokale activiteiten, studiedagen en nascholingsactiviteiten. Omdat dit veel werk is, verdient het aanbeveling speciaal hiervoor een part-time reporter aan te stellen die in opdracht van NME Amstelveen afspraken met scholen maakt en hier ook daadwerkelijk naar toe gaat om interviews te doen, filmpjes, foto's en reportages te maken. De activiteiten komen op de website en/of in de Nieuwsbrief. Van te voren is de school via de digitale Nieuwsbrief op de hoogte van welke nieuwtjes er nu weer op de website staan.

Als er een duidelijke koppeling is tussen website en Nieuwsbrief is de kans het grootst dat beide beter gaan functioneren. Ook moet regelmatig een wervend tekstje voor "losse" activiteiten komen die dan door middel van knippen en plakken in de eigen schoolkrant van de school opgenomen kunnen worden.

Aanpassing voor Speciaal Basis Onderwijs

Borging van kwaliteit

Pr en marketing

Koppeling Nieuwsbrief en website

Scholen moeten steeds keuzes maken. Om de kans te vergroten dat die keuze ook op NME valt zijn een paar zaken van belang:

- *De producten moeten kwalitatief goed zijn: kleinschalig, doelgericht, praktisch en ze moeten van de leerkracht weinig voorbereidingstijd en verwerkingstijd vergen. Kant en klare goede lessen die door individuele leerlingen, groepjes leerlingen of (meerdere) klassen gedaan kunnen worden maken de meeste kans. Bovendien moeten de producten niet te duur zijn. Een bescheiden bijdrage van de school maakt het bewustzijn van de scholen groter. Te dure producten (in de ogen van de leerkrachten) in vergelijking met producten van andere instanties worden niet afgenomen. Een aantal culturele, museale en commerciële instellingen vragen geen geld voor hun producten. Of omdat ze op een andere manier gesubsidieerd worden ofwel omdat ze reclame voor het instituut bevatten.*
- *Uit het onderzoek komt naar voren dat de bekendheid met initiatieven vanuit NME Amstelveen niet optimaal is. Er dient een betere en frequentere communicatie met de scholen te komen. Het opzetten van kleine wisselende netwerken van leerkrachten (bijvoorbeeld per thema of activiteit) is dan een idee. Een NME-medewerker is de coördinator van zo'n netwerk. Deze regelmatige voeling met de klant is belangrijk om te weten hoe de gebruiker over dingen denkt en waar behoefte aan is.*
- *Het is aan te raden een eenvoudig communicatieplan te maken waar alle producten en diensten van het hele jaar in staan met de bijhorende regelmatige contacten met de doelgroep om ze onder de aandacht te brengen en te houden.*
- *Er moet begrip zijn voor de relatieve rol van NME in het grote geheel van de onderwijswerkelijkheid. Hierdoor wordt meegevoeld met leerkrachten die het echt heel druk hebben en die in toenemende mate allerlei taken erbij moeten doen zonder dat er ooit één afgaat.*
- *De richting die NME Amstelveen op kan gaan, naast het bestaande aanbod, is in de richting van maatwerk voor de scholen. Dan alleen is gerichte hulp, begeleiding en advies mogelijk. Dat kan door een intake-gesprek (telefonisch en, als daar tijd voor vrijgemaakt kan worden, in levenden lijve). Hierbij zijn de NME-medewerkers ambassadeur van NME Amstelveen. Welk breed scala aan aanbod heeft NME Amstelveen te bieden en hoe kan dat het best bij de school passen, wat verlangt de school dan van NME Amstelveen en wat doet de school zelf. Een goed intakegesprek vereist goede luistervaardigheden en het meedenken met de klant. Hiervoor is inleving in de schoolwereld nodig. Verder is het "vertalen" van de vraag een belangrijke vaardigheid. Wat wil de klant precies en hoe kan NME Amstelveen zo goed mogelijk in die richting helpen en begeleiden. Een goede intake veronderstelt een gedegen kennis van het vakgebied en van het brede aanbod van NME.*

Kwaliteitseisen

Netwerken

Communicatieplan

Maatwerk

GEDETAILEERDE ONDERZOEKSRISULTATEN SCHOOLTUINEN

Neemt uw school deel aan het schooltuinwerk?		
	Keuzes	Procent
Ja	10	77
Nee	3	23
Totaal	13	100

Hoeveel jaar neemt uw school deel aan het schooltuinwerk?		
	Keuzes	Procent
2-6 jaar	2	20
Meer dan 6 jaar	8	80
Totaal	10	100

Worden de schooltuinlessen op school verwerkt met de kinderen?		
	Keuzes	Procent
Nooit	1	10
Incidenteel	8	80
Meestal	1	10
Totaal	10	100

Wat vindt u van de inhoud van de instructie?		
	Keuzes	Gemiddeld
Schoolcijfer 7	3 personen	
Schoolcijfer 8	4 personen	
Schoolcijfer 9	1 persoon	
Gemiddeld schoolcijfer		7,8
Totaal	8 personen	

Hoe tevreden bent u over de begeleiding bij het werken op de tuin?		
	Keuzes	Gemiddeld
Schoolcijfer 7	4 personen	
Schoolcijfer 8	3 personen	
Schoolcijfer 9	2 persoon	
Gemiddeld schoolcijfer		7,8
Totaal	9 personen	

Hoe tevreden bent u over de totale lengte van de les op de tuin?		
	Keuzes	Procent
De les is te lang	1	11
De les is precies goed	8	89
Totaal	9	100

Wilt u hieronder uw waardering aangeven voor het totale schooltuinwerk?		
	Keuzes	Gemiddeld
Schoolcijfer 7	3 personen	
Schoolcijfer 8	4 personen	
Schoolcijfer 9	2 persoon	
Gemiddeld schoolcijfer		7,9
Totaal	9 personen	

Worden de schooltuinlessen op school voorbereid met de kinderen?		
	Keuzes	Procent
Incidenteel	6	60
Meestal	2	20
Altijd	2	20
Totaal	10	100

Hoeveel tijd kost dat ongeveer per week?		
	Keuzes	Procent
0-15 minuten	6	60
15-30 minuten	4	40
Totaal	10	100

Hoeveel tijd kost dat ongeveer per week?		
	Keuzes	Procent
0-15 minuten	4	44
15-30 minuten	4	44
30-60 minuten	1	11
Totaal	9	100

Heeft u nog suggesties voor de inhoud van de instructie?	
Voor onze populatie (Speciaal basisonderwijs) is een korte en duidelijke instructie van belang. De autistische kinderen zijn tevens gebaat bij visuele ondersteuning (1 persoon)	

Heeft u nog suggesties mbt de begeleiding bij het werken op de tuin?	
Houd de begeleiding en instructie zo kort mogelijk. Leuk zou zijn als er wat jongere vrijwilligers waren. (2 personen)	

Hoe tevreden bent u over de grootte van het tuintje?		
	Keuzes	Procent
Te groot	0	0
Te klein	0	0
Precies goed	9	100
Totaal	9	100

GEDETAILLEERDE RESULTATEN NME DEEL

Wij vinden NME belangrijk:			
	Ja	=%	Totaal
Om de geleverde concrete materialen die we zelf niet hebben	10	77	13
Om de specifieke inhoudelijke kennis van de medewerkers	9	69	13
Om de aanvulling op ons lesprogramma	11	85	13
Om de combinatie ervaren leren en ontspannen	11	85	13
Omdat het een andere stimulerende omgeving voor de kinderen oplevert	11	85	13
Om de vervanging van ons lesprogramma natuuronderwijs en NME	2	15	13
Omdat onze leerlingen het leuk vinden	10	77	13
Omdat het aansluit bij onze manier van lesgeven	5	38	13
Omdat het goed aansluit bij de kerndoelen	7	54	13
NME heeft voor ons geen meerwaarde	0	0	13

Aangeboden lessen en projecten van de afgelopen twee jaar. Gebruik en rapportcijfer:		
Jip de Mus (Elsenhove)	9	7(1);8(5);9(2) gem: 8,1
Meneer de Pauw (Elsenhove)	3	7(3) gem: 7
Herfstles (Amsterdamse Bos)	8	7(2);8(4);9(1) gem: 7,9
Anoeks lentefeest (Amsterdamse Bos)	1	9(1) gem: 9
Boer zoekt hulp (Elsenhove)	6	7(1);8(2);9(2) gem: 8,2
Op bezoek bij de boer (op een boerderij)	6	8(2);9(3);10(1) gem: 8,8
Afval, wat doen we ermee? (afvalbrengrstation)	8	8(4);9(2);10(1) gem: 8,6
Veenles (Elsenhove)	1	9(1) gem: 9
Waterles (Waternet)	5	8(2);9(2) gem: 8,5
De Egel (Stichting Egelopvang)	6	6(1);7(2);8(2) gem: 7,2
Bezoek Reinwaterschip (Op de Amstel)	6	7(1);8(2);9(3) gem: 8,3
Lespakket Champignons (in de klas)	6	7(3);8(2);9(1) gem: 7,7
Lespakket Lente (in de klas)	6	6(1);7(3);8(1);9(1) gem: 7,3

Deelname bij- en nascholingsactiviteiten voor leerkrachten?		
Uitvoeren van proefjes op de basisschool	2	8(1);9(1) gem: 8,5
Veldwerk in de omgeving van de school	1	8(1) gem: 8
Paddestoelenexcursie	1	8(1) gem: 8

Werkt uw school met (een) natuurouder(s)?		
	Keuzes	Procent
Ja	6	46
Nee	7	54
Totaal	13	100

Alle natuurouders hebben een natuurouder cursus gevolgd. Hebben de natuurouders volgens u nu voldoende bagage om de leerkrachten te ondersteunen?		
	Keuzes	Procent
Ja	2	100
Nee	0	
Totaal	6	100

Hoe worden de natuurouders ingezet?		
	Ja	Procent
Assistentie bij de NME natuurlessen	2	33
Assistentie bij excursies/natuurpaden en andere lessen buiten de school	4	66
Zij maken tentoonstellingen op school	4	66
Ze helpen de kleuters bij natuurlessen	1	17

Waarom heeft u het afgelopen jaar geen gebruik gemaakt van de leskisten?	
In ons type onderwijs (speciaal basisonderwijs) ontwerpen we de lesinhouden steeds zelf	

Heeft uw school het afgelopen jaar leskisten gebruikt?		
	Keuzes	Procent
Ja	11	85
Nee	2	15
Totaal	13	100

ONDERZOEK SCHOOLTUINEN EN NME

Wilt u hieronder uw algemene waardering voor de leskisten aangeven?		
	Keuzes	Gemiddeld
Schoolcijfer 7	6 personen	
Schoolcijfer 8	3 personen	
Schoolcijfer 9	1 persoon	
Gemiddeld schoolcijfer		7,5
Totaal	10 personen	

Wij vinden NME belangrijk omdat....		
	Keuzes	
Leerlingen het leuk vinden	8	
Het aansluit bij onze manier van lesgeven	7	
Het goed aansluit bij de kerndoelen	7	
Anders: De visuele ondersteuning van materialen Kinderen worden zich bewust van de natuur om hen heen Je er projectmatig bij kunt werken	3	

Wilt u voor elke uitspraak over de NME Amstelveen aangeven of u er eens of oneens mee bent?		
	Eens	%
NME Amstelveen hebben wij nodig om de kwaliteit van NME op school te garanderen	9	69
NME Amstelveen hebben wij nodig om ontwikkelingen op NME-gebied bij te houden	10	83
NME Amstelveen heeft voor ons geen meerwaarde	0	100
NME Amstelveen heeft voor ons een toegevoegde waarde op onze NME-activiteiten op school	12	92
NME Amstelveen brengt ons op ideeën die we zelf niet hebben	9	75
NME Amstelveen stimuleert ons bij NME op school	10	83
NME Amstelveen neemt ons veel denkwerk uit handen	8	73

Voorkeurdagdeel openstelling Raadhuis voor NME-materialen		
	Ochtend	Middag
Maandag		4
Dinsdag		5
Woensdag		8
Donderdag	1	4
Vrijdag	1	7

ONDERZOEK SCHOOLTUINEN EN NME

Welke onderwerpen mogen niet ontbreken op de website?		
	Eens	Percentage
Bijhouden van lokale NME activiteiten (voor inwoners Amstelveen)	9	69
Bijhouden van landelijke ontwikkelingen op NME gebied	4	31
Uitwisselen van leservaringen tussen scholen en natuurouders	10	77
Algemene informatie over NME	8	62
Lessuggesties voor in de klas	12	92
Thematische uitwerkingen van NME-onderwerpen	9	69

Welk onderdeel zou u willen terugzien in de digitale nieuwsbrief?		
	Eens	Percentage
Tips en weetjes	13	100
Agenda voor studiedagen/nascholing en activiteiten	6	46
Nieuws en actualiteiten	10	77
Lesideeën	12	92
Goede voorbeelden	8	62

Wilt u hieronder uw waardering aangeven voor NME Amstelveen in zijn totaliteit?		
	Keuzes	Gemiddeld
Schoolcijfer 7	2 personen	
Schoolcijfer 8	8 personen	
Schoolcijfer 9	2 persoon	
Gemiddeld schoolcijfer		8
Totaal	12 personen	

ONDERZOEK SCHOOLTUINEN EN NME

Met dank aan:

Bestuur Stichting School- en kinderwerktuinen Amstelveen:

P. Dijkstra
Mw. M. Hendrikse
Mw. M. F. Hendrikse
Mw. M. Hollander
Mw. G. Kiljan

Tuinleiders:

Robèr Eg
Roel Kreeft
Frans Spronk

Leerkrachten:

Jan Brouwer (Michiel de Ruyterschool)
Michelina Hoogeveen (1e Amstelveense Montessorischool)
Annemarie Brouwer (Het Palet Noord)
Hans Willemse (De Wending)

Medewerkers NME Amstelveen:

Grada den Blanken
Moniek Bouwman
Lydia Haafkens
Jeroen Püttmann
Ingrid Zwart

Team Onderzoek en Statistiek:

Rasida El Abdellaoui
Celina Mensinga

Foto's:

Gemeente Amstelveen

